

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 DEP

0032 OSLO

Vår dato: 08.07.2022

Vår ref.: 202207359-7 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 22/1910-1

Høringssvar fra NVE - Gjennomføring av direktiv (EU) 2019/1024 om åpne data og viderebruk av informasjon i offentlig sektor i norsk rett

Bakgrunn

NVE viser til Kommunal- og distriktsdepartementets (KDD) forslag til gjennomføring av direktivet om åpne data og viderebruk av informasjon i offentlig sektor i norsk rett.

Vi takker for muligheten for å komme med innspill, og vil i det følgende gi våre kommentarer. NVE slutter seg i hovedsak til forslaget fra KDD. Samtidig er det enkelte momenter vi ønsker å trekke frem.

- NVE ønsker at hydrologiske data også blir nevnt sammen med meteorologiske data
- NVE mener det er rimelig at man kan sette vilkår om kildeangivelse ved viderebruk av data
- NVE mener forholdet til unntaksregelen for offentlig eide rettssubjekt som driver i konkurranse med private bør tydeliggjøres

Overordnede kommentarer

NVE opplever betydelig offentlig interesse for dynamiske data og «datasett med høy verdi», og støtter departementets forslag til gjennomføring av direktivet.

KDD viser til at de fleste endringene i direktivet allerede følger av offentleglova med forskrift, men at det er behov for enkelte justeringer da direktivet innfører enkelte særregler for noen type dokumenter som dynamiske data og datasett med høy verdi.

Selv om de fleste reglene i det nye direktivet allerede følger av norsk rett, mener vi omtalen av bestemmelsene i direktivet i høringsnotatet er viktige for å forstå formålet med og intensjonen bak de enkelte bestemmelsene. NVE stiller seg bak intensjonen i direktivet om at data som er finansiert av det offentlige, bør være tilgjengelig for alle. Vi ser det som positivt at dette nå tydeliggjøres i offentlegforskrifta.

Til høringsnotatet kapittel 4 - Om tilgjengeliggjøring av forskningsdata

NVE støtter KDDs vurdering av offentliggjøring av forskningsdata, og mener dette er

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

sentralt for å sikre effektiv utnyttelse av offentlig finansiert forskning. NVE er enig i KDDs vurdering av at art. 10 ikke nødvendiggjør endringer i regelverket. Videre ønsker vi å understreke at vi er enig i de vurderingene som gjøres i høringsnotatet knyttet til den nasjonale strategien for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata og stortingsmeldingen «Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon». Dette gjelder særlig at prinsippet om å offentliggjøre de data vi kan og skjerme de vi må, også skal gjelde for forskningsdata, slik at også disse skal være så åpne som mulig og så lukkede som nødvendig.

Vi støtter også at retningslinjene anbefaler at virksomheten bør si ifra seg sine egne eksklusive økonomiske rettigheter til bruk av datasettet der data som tilgjengeliggjøres er beskyttet etter åndsverkloven.

NVE mener videre at offentlige virksomheter bør bruke åpne lisenser som for eksempel NLOD eller CC 4.0, for å øke tilgjengeligheten for disse dataene. Videre mener vi innebygd åpenhet (open access policy) og åpenhet som standardinnstilling for alle dokumenter som hører inn under direktivets virkeområde er sentralt.

Vi er enig i at FAIR-prinsippene (findable, accessible, interoperable og reusable) kan være omfattende, men at det er viktig at disse prinsippene ligger til grunn for forskning.

Til høringsnotatet kapittel 6 – Om dynamiske data

Dynamiske data blir definert som digitale data som oppdateres hyppig. NVE har en betydelig mengde måledata innen hydrologi som oppdateres mange ganger i døgnet – ofte hver time eller hyppigere. Direktivet setter noen særregler for dynamiske data der det heter at virksomheten "skal gjøre dynamiske data tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling, ved hjelp av hensiktsmessige API-er og, dersom det er relevant, som en massenedlasting." NVE støtter disse særreglene.

Til høringsnotatet kapittel 7 – Om datasett med høy verdi

Direktivet lister opp en del typer data der samfunnsnyttene ved viderebruk er særlig høy. NVE har datasett innenfor halvparten av de nevnte kategoriene data (geografiske data, jordobservasjonsdata og miljødata og meteorologiske data). Vi vil påpeke at NVEs omfattende datasett av hydrologiske data også faller inn i denne gruppen. Vi mener at lov/forskrift heller burde bruke begrepet «meteorologiske og hydrologiske data» fremfor bare «meteorologiske data», for å synliggjøre at også hydrologiske data er omfattet.

Vi mener at alle slike data bør være lett og gratis tilgjengelig. Norge bør ikke benytte direktivets åpning for å kunne kreve vederlag for slike data i inntil to år fra ikrafttredelse hvor det ikke er nødvendig.

NVE støtter også det som kommer til uttrykk i avsnitt 7.3.3. der det kreves av datasett med høy verdi, og også dynamiske data, skal gjøres tilgjengelig gjennom API-er og/eller løsninger for massenedlastinger. NVE mener dette bør være den klare hovedregel.

Til høringsnotatets kapittel 8 – Om enerettsavtaler

NVE støtter at det skal svært vektige grunner til å inngå enerettsavtaler for tilgang til data for tredjepart, og utelukkende der det er godt begrunnet at dette er nødvendig for å levere en tjeneste i allmenhetens interesse.

Til høringsnotatets kapittel 9 – Om lisensiering

NVE støtter hovedprinsippet om at viderebruk ikke skal være underlagt vilkår, dersom disse ikke er objektive og ikke-diskriminerende. Vi synes likevel det er rimelig å stille vilkår om kildeangivelse i en del tilfeller, så lenge disse vilkårene også er objektive. Dette kan være viktig for å sikre riktigheten av dataene, også med tanke på viderebruk.

Taushetsplikt og unntak fra offentlighet

Avslutningsvis ønsker vi å knytte noen kommentarer til offentleglovas virkeområde og opplysninger underlagt taushetsplikt. NVE oppfatter at den gjeldende unntaksadgangen som gjelder for offentlige eide selskaper som driver i konkurranse med private, medfører en betydelig innskrenkning i hvilke rettssubjekter reglene får virkning for ved at direktivet gjennomføres via endringer i offentleglova.

I tillegg opplever NVE som nevnt innledningsvis betydelig offentlig interesse for dynamiske data og «datasett med høy verdi». Samtidig ser vi at annen lovgiving utgjør et hinder for åpen tilgang til disse dataene. Det nevnes i høringsnotatets avsnitt 9.3 at reglene om taushetsplikt i forvaltningslovens § 13 kan være til hinder for utlevering av opplysninger, noe vi også erfarer når det gjelder informasjon som kan påvirke konkurranseforhold mellom enkelte aktører.

Unntak for aktører som driver konkurranse med private

Virkeområde til det nye direktivet er utvidet til å omfatte offentlige foretak innen forsyningssektoren (eks. el-, gass- og vannselskaper) og transportsektoren der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte kan utøve en dominerende innflytelse når det gjelder levering av tjenester av allmenn interesse. Det er i høringsnotatet vist til at disse aktørene allerede er omfattet av offentleglova i norsk rett ved at de i offentleglova og offentlegforskrifta er omfattet av begrepet "sjølvstendige rettssubjekt". NVE ønsker her å kommentere at dette etter gjeldende rett ikke omfatter «rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private.».

Direktivet retter seg altså spesielt mot blant annet energisektoren og dynamiske data (som typisk er informasjon i sanntid fra sensorer). Samtidig inntas direktivet ved endringer i offentleglova, som innebærer at de samme unntaksbestemmelsene fremdeles gjelder, da det i dag ikke er foreslått endringer i dem.

Dette forholdet er ikke omtalt i høringsnotatet. Vi viser til at svært mange offentlig eide selskap innen kraftproduksjon i dag er unntatt fra offentleglova. Etter NVEs syn bør dette spenningsforholdet omtales i forbindelse med gjennomføringen av direktivet i norsk rett, da det i realiteten vil medføre at reglene om rett til innsyn ikke vil gjelde for mange aktører.

Vi viser her til uttalelsene i forarbeidene til offentlegforskrifta. Statkraft er nevnt som ett av rettssubjektene som en unntatt offentleglova. Om begrunnelsen for dette heter det i forarbeidene:

«Verksemda i Posten Noreg AS går i så stor grad ut på næring som skjer i direkte konkurranse med og på same vilkår som private at selskapet fell utanom lova etter dei allmenne reglane. For å rydde av vegen all mogleg tvil om dette finn likevel departementet det føremålstenleg å klargjere i forskrifta at lova ikkje omfattar selskapet. Også Statkraft SF fell på tilsvarande grunnlag utanom lova etter dei allmenne reglane, men det er også her føremålstenleg å slå fast i forskrifta at dette selskapet ikkje er omfatta av lova.»¹.

NVE antar det samme vil gjelde for de fleste andre offentlig eide kraftprodusenter.

Om taushetsplikt og forretningshemmeligheter

Det er hensynet til mulig konkurransesensitivitet i kraftmarkedet som begrenser NVEs mulighet til å dele flere av de dataene vi har tilgang til. Vurderingen har vært at fyllingsgrad i vannmagasinene er sentralt for selskapenes produksjonsstrategi, og at offentliggjøring av disse dataene i sanntid potensielt kan påvirke konkurransen mellom kraftprodusentene. Dette henger også til en viss grad sammen med hensynet til at selskaper er unntatt fra offentliglovas virkeområdet, selv om det offentlige har en betydelig eierandel.

Samtidig ser vi blant annet ved innføringen av dette direktivet, at det er et økt fokus på verdien til disse dataene. NVE mener at adgangen til å unndra dynamiske data av høy verdi fra viderebruk, bør vurderes nærmere. Erfaring fra flere fagfelt med økende åpenhet rundt data viser at de positive samfunnseffektene av datadeling er svært store. Et sentralt spørsmål blir da hvilke hensyn som skal være avgjørende.

Med hilsen

Ingrid Fossum
Rådgiver

Godkjent av Erlend Sandnes
Seniorrådgiver

Berit Ørslien
Seksjonssjef

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Kommunal- og distriktsdepartementet

¹ Forarbeidene til offentligforskrifta PRE-2008-10-17-1119

Kopimottakerliste:

Olje- og energidepartementet